

Vetőmag

XXI. évfolyam, 2014. 2. szám

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács folyóirata

A tartalomból

Határozott célok a kutatóintézeti hálózat előtt	2
Jubileumi rendezvény az Akadémián	3
Szakmaközi szervezeti elismerés	4
Fórum a vetőmagcsávázás európai minőségbiztosítási rendszeréről	7
A Bayer innovatív cég	14

Határozott célok a kutatóintézeti hálózat előtt

A Vetőmag újság 2013. évi 1. számában jelent meg először cikk a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központról (NAIK), akkor még a kutatóhálózat kialakításának okairól kérdeztük Szépe Ferencet. A NAIK megalakulása kapcsán dr. Feldman Zsolttal készült interjú jelent meg a 2014. évi 1. számban, vele már a megalakult intézmény struktúrájáról és irányításáról beszélgettünk. Jelen cikkünkben szakmai kérdéseket boncolgatunk Dr. Jenés Barnabással, a NAIK megbízott főigazgatójával.

A szakmai irányítás hogyan valósul meg egy ekkora intézményben, ahol számos tudományterület találkozik? Különösen érdekes azoknak az intézeteknek a működése, amelyek társasági formában működnek tovább.

– Egyik célunk az, hogy a NAIK-hoz tartozó intézetek kutatóintézetként működjenek, kutatásokat folytassanak, ne gazdasági tevékenységgel foglalkozzanak. A kutatóintézetekben megszülető újítások, szellemi termékek (pl. fajták, szaporítóanyag, technológia) értékesítése a gazdasági társaságként működő intézetekben történik majd, amelyek felett a NAIK a tulajdonosi jogokat gyakorolja. Négy intézet tartozik ide: a Gabonakutató Kft. (GKI), a Zöldségtermesztési Kutató Intézet Zrt. (ZKI), a Magyar Tejgazdasági Kísérleti Intézet Kft. (MTKI) és az Újfehértói Gyümölcs-termesztési Kutató és Szaktanácsadó Kft. (ÚGYKSZ). Ezek a cégek azért maradtak gazdasági társaságok, mert meghatározó piaci szereplők a maguk területén. Vetőmagos szempontból ki kell emelni, hogy a ZKI nem csak Magyarországon, hanem az egész régióban meghatározó a piacon, és az utóbbi néhány évben a GKI kalászos vetőmagok mellett a szója vetőmag piacán is kiemelkedő részesedést szerzett.

Tehát, a kutatóintézetek és a gazdasági társaságok tevékenysége jól kiegészíti egymást, pl. a kalocsai fűszerpaprika fajtákat a ZKI értékesíti.

A rendszer most alakul ki, a kutatóintézetekben dolgozóknak újfajta finanszírozási körülményekhez kell alkalmazkodniuk. Korábban az intézetek finanszírozása intézménytámogatással történt, meghatározott összegben, amelyet pályázati pénzzel egészítettek ki. A NAIK-ban teljes mértékben feladat ala-

Dr. Jenés Barnabás

pú a finanszírozás, tehát a kutatási projektekre, feladatokra kapnak támogatást, de egy projekt több forrásból is gazdálkodhat. Jelenleg is vannak olyan projektek, amelyek csak költségvetési támogatást kaptak, vannak szabad kapacitást kihasználó projektek, és vannak olyanok is, amelyek a költségvetési támogatás mellett nemzetközi és hazai pályázatokat is nyertek. Így az intézetek költségvetése a projektek számától függ. Fontos, hogy a támogatásokból kell finanszírozni az infrastruktúra fenntartását is, beleértve a kutatók és a kiszolgáló technikai személyzet bérköltségeit. Ez a modell a világ számos fejlett országában sikerrel működik.

A szakmai munka irányvonalainak meghatározásában mennyire vesz, ill. vehet részt az üzleti szektor, akár szakmai szervezeteken keresztül?

– Egyre több szakmai szervezettel vesszük fel a kapcsolatot, hiszen az egyes intézetek a legtöbb esetben maguk is tagjai a szakmai szervezeteknek (pl. a HÁKI a Magyar Akvakultúra Szövetség tagja, az MGI az Európai Gépmínősítő

Intézetek Hálózatának tagja, stb.). Az információáramlás folyamatos az intézetek és a piaci szereplők között.

A legutóbbi projekttervek benyújtásakor az egyes projektek elbírálása során az intézeti igazgatók, a főigazgató, és a VM illetékes fősztályai is véleményezték a terveket. A VM részről legfontosabb a stratégiai irányok meghatározása. Ez a rendszer össze-

tett, sok lépésből áll és az elbírálás során mindenképpen fontos a szakmai szervezetek véleménye is.

Milyen előnyei vannak, illetve lehetnek a hálózati struktúrának?

– A korábban egymástól elszigetelt intézetek között megindult az információáramlás és az infrastruktúra megosztása, aminek kézzel fogható eredményei is vannak.

Jó példa erre, hogy a Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóintézet raktárában volt egy használaton kívüli, de hibátlan, felújított, a kor kihívásainak megfelelő DNS szekvenátor. Az Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója érdeklődött, hogy milyen feltételekkel vehetné használatba a gépet, mert a rendőrség falopási ügyekben gyakran kéri az intézet segítségét a lopott fa és a hozzá tartozó erdő beazonosításához, és az ottani DNS szekvenátor kapacitása már nem elegendő a feladat ellátásához. Örömmel tapasztalták, hogy mivel egy intézményhez, a NAIK-hoz tartozik mindkét kutatóintézet, ez nem jelent problémát, éppen csak a gép szállítását

kellert megoldaniuk, és a leltárban kellett átvezetni.

Emellett jelentős mértékben megindult az intézetek szakmai együttműködése, közös projektek kezdődtek. Tehát a NAIK megadja azt a keretet a kutatóintézeteknek, amelyben könnyen megtalálhatják egymásban a megfelelő partnert.

A jövőre vonatkozóan mik a tervek rövidebb, illetve hosszabb távon, 5-6 év múlva mit szeretne látni?

– A NAIK együttműködésbe kezdett a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalával (SZTNH) azért, mert – többek között – azokra a kutatási projektekre szeretnénk koncentrálni, amelyekből komoly szellemi termékek szülehetnek,

akár oltalmazott fajta, akár szabadalmaztatott technológia, know-how stb.

Hosszabb távon szeretnénk, ha növekedne a fajtabejelentések száma, és a kutatás fejlődése mellett a kommunikáció is javulna, 5-6 év múlva a vetőmag piaci hirdetésekben nagyobb arányban szeretnénk látni a NAIK-hoz kötődő cégek kiadványait, brossúráit.

Mindemellett szeretnénk, hogy a kutatói átlagéletkor csökkenjen. Ennek érdekében tavaly kutatói utánpótlás programot indítottunk, amely idén folytatódik. A program keretében egy-egy fiatal pályakezdő 6 hónapot dolgozik a NAIK valamelyik intézetében egy kutató, úgynevezett mentor irányítása mellett. Ez idő alatt kiderül, hogy a jelölt

alkalmas-e a feladatra, érdemes-e folytatni a munkát. Ez nagyon hasonlít az üzleti szektorban folyó gyakornoki programokra.

A nemzetközi porondot tekintve szeretnénk bekerülni a kutatóintézetek nemzetközi élvonalába, pl. a francia mezőgazdasági kutató intézethez, az INRA-hoz hasonló szervezetté válva.

Végül, de nem utolsó sorban jelentősnek érezzük az ágazatban a szaknácásadási tevékenységünket, ami fontos kapocs a kutatás és a kapott eredmények gyakorlati alkalmazása között. Ennek a jelenleg is meglévő tevékenységnek további kiépítését, bővítését is komolyan gondoljuk és folytatjuk.

RSz., NN.

Jubileumi rendezvény az Akadémián

A hazai növénynemesítés legújabb kutatási eredményeinek, valamint az új növényfajták bemutatásának színteréül szolgáló Növénynemesítési Tudományos Napot idén március 18-án, immáron 20. alkalommal rendezték meg a Magyar Tudományos Akadémia Székházában.

A jubileumi rendezvény a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztályának Növénynemesítési Tudományos Bizottsága, valamint a Magyar Növénynemesítők Egyesülete közös szervezésével valósult meg. A Növénynemesítési Tudományos Nap kiemelt célja volt a magyar növénynemesítés és a hozzá kapcsolódó tudományterületeken dolgozó fiatal kutatók megjelenése, eredményeik bemutatásának lehetősége.

A rendezvény résztvevőit *Veisz Ottó*, az MTA Növénynemesítési Tudományos Bizottság elnöke köszöntötte. *Feldman Zsolt*, a Vidékfejlesztési Minisztérium helyettes államtitkára előadásában a kutatás-fejlesztés és az innováció jelentőségére hívta fel a figyelmet. Mint elmondta, a 2014. január 1. óta az erőforrások koncentrációjával létrejött Nemzeti Agrárkutatói és Innovációs Központ kiemelt célja, hogy költség-hatékony módon biztosítson versenyképes kutatási feltételeket. „Hagyományt teremtünk” – említette visszatekintő előadásában *Heszky László* akadémikus a húsz évvel ezelőtti indulásra, amikor kezdeményezte, hogy tudományos napok keretében foglalják össze a növénynemesítés aktuális eredményeit. E konferenciák széles tematikáját mutatja, hogy a nemesítés teljes vertikuma jelen volt és van: a szántó-

földi növények, valamint kertészeti-szőlészeti témájú prezentációk mellett erdészeti, továbbá gyógy- és dísznövényeket érintő témákat is feldolgoztak a résztvevők.

A plenáris ülésen a hazai növénynemesítés legutóbbi eredményeivel, a Vidékfejlesztési Minisztérium intézeteiben folyó tudományos munkával ismerkedhettek meg a tanácskozás résztvevői. „A magyar fajtákra alapozott vetőmagipar és kereskedelem csökkenti az ország gazdasági kiszolgáltatottságát, növeli versenyképességét, nem utolsósorban sokaknak biztosít munkahelyet, megélhetést” – emelte ki *Matuz János* a szegedi Gabonakutató nyugalmazott igazgatója, aki a szántóföldi növények nemesítési eredményeit mutatta be. A NAIK Gyümölcsstermesztési Kutatóintézetének gazdasági igazgatóhelyettese, *Kaszovszky Zoltán* előadásában ki-

hangsúlyozta, hogy a Nemzeti Fajtajegyzékben szereplő 481 gyümölcs- és alanyfajta közül 263 fajta – a hazai fajták csaknem 55 százaléka – a VM négy hazai intézményében folyó nemesítési munkának köszönhető, szőlőnemesítés terén pedig 18 százaléka két kutatóállomás (NAIK Gyümölcsstermesztési Kutatóintézet, NAIK Szőlészeti Borászati Kutatóintézet) részesedése. *Csizmadia László*, a Zöldségtermesztési Kutató Intézet Zrt. kutatási igazgatója értékelte az elmúlt két évtized eseményeit, miszerint folyamatosan csökkent a zöldségtermesztéssel foglalkozó kutatóhelyek száma. Érdemleges fajta-előállítás jelenleg csak a Zöldségtermesztési Kutató Intézet Zrt.-ben és a Fűszerpaprika Kutató-Fejlesztő Nonprofit Közhasznú Kft.-ben folyik. A nemzeti fajtalistán található zöldségfajok jelentős része külföldi ▶

▶ fajta, folyamatos hazai fajtakibocsátás pedig csak étkezési és fűszerpaprikában, zöldborsóban, uborkában és görögdinnyében van. A NAIK Erdészeti Tudományos Intézetének igazgatója, *Borovics Attila* előadásában kifejtette, hogy az erdészeti genetikai erőforrások kutatását és hasznosítását a fajta-előállító nemesítéstől az őshonos állományok alkalmazkodó-képességének fenntartásáig úgy kell megvalósítaniuk, hogy az erdőtelepítésekhez és felújításokhoz megfelelő minőségű, az adott termőhelyi feltételeket legjobban hasznosító, ökológiailag kielégítően stabil szaporítóanyag kellő mennyiségben mindig rendelkezésre álljon. A plenáris ülést *Bóna Lajos*, a Növénynemesítők Egyesületének elnöke a 2013-ban kitüntetett növénynemesítők méltatásával, valamint az elmúlt évben elhunyt Csizmazia Darab József szőlőnemesítőről és Németh János kukoricánemesítőről tartott megemlékezésével zárta.

A résztvevők a szekcióüléseken értékes előadásokat hallhattak a genetikai és módszertani kutatásokról, a stressz-rezisztencia és beltartalmi kutatásokról,

szőlő és gyümölcsstermő növények, valamint egyéb növények (burgonya, paprika, tritikále, napraforgó) kutatásairól. A konferencián idén 7 plenáris és 28 szekció előadáson, valamint 82 tudományos poszteren számoltak be a magyar nemesítők legfrissebb eredményeiről. A rendezvényen közel 200 szakember jelent meg, akik megismerhették egymás legújabb kutatási eredményeit. A szervezők a Növénynemesítési Tudományos Napon el-

hangzott előadások és kiállított poszterek eredményeit közkinccsé téve egy 522 oldalas kiadványt jelentettek meg „Növénynemesítés a megújuló mezőgazdaságban” címmel (felelős szerk.: Veisz Ottó), mely minden a nemesítés, a vetőmag és szaporítóanyag területein tevékenykedő szakember számára hasznos információkat tartalmaz.

Purgel Szandra, Bóna Lajos
Magyar Növénynemesítők Egyesülete

Szakközvetítő szervezeti elismerés

Felelősség és lehetőség a vertikális piacszerzés folyamataiban

2014. április 30-án hozott határozatával az illetékes miniszter nevében és megbízásából a Vidékfejlesztési Minisztérium agrárgazdaságért felelős államtitkára a vetőmag ágazatban szakközvetítő szervezatként ismerte el a Vetőmag Szövetség Szakközvetítő Szervezet és Termék Tanácsot (VSZT). Ez az elismerés új lehetőségeket biztosít a VSZT-nek, egyidejűleg – alapvetően az Európai Unió (EU) jogi szabályozásának keretei között – pontosítja azt a jogi helyzetet, amelyben a VSZT tevékenységét folytatja. Ezeket az új lehetőségeket egyrészt az EU jogszabályai, másrészt a vonatkozó nemzeti jogszabályok: a szakközvetítő szervezetekről és az agrárpiacon szabályozás egyes kérdéseiről szóló 2012. évi CXCVIII. törvény (Tv.) és annak végrehajtási rendeletei biztosítják a szakközvetítő szervezetek számára. Az elismerés a VSZT szervezeti jogállásán nem változtat: az továbbra is az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvénynek megfelelően, civil szervezatként, egyesületi formában működik.

Az EU deklarált célja, hogy az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) (együttesen a Szerződések) I. mellékletében felsorolt valamennyi mezőgazdasági termékre vonatkozóan megvalósuljon a közös piac-

szervezés, ahogy azt az EUMSZ 40. cikkének (1) bekezdése előírja. Az EU-ban a mezőgazdasági termékek közös piacának működését és fejlődését közös agrárpolitika (KAP) létrehozása kíséri, amely magában foglalja különösen a mezőgazdasági piacok közös szervezé-

sét (KPSZ). 2007. október 22-én fogadta el az Európai Unió Tanácsa az 1234/2007/EK tanácsi rendeletet (CMO r.), amely felváltotta a különböző termékektől függő, egyes termékre vagy termékcsoportra vonatkozó, külön tanácsi alaprendeleti szabályozási

rendszer. Ezt a tanácsi rendeletet váltotta föl az 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (SCMO r.), amely számba veszi a KAP 2013 utáni lehetséges kihívásait, célkitűzéseit és irányait.

Az SCMO r. gyakorlatilag változatlan formában tartotta meg a CMO r. hatálya alatt is működő szakmaközi szervezeti intézményrendszert. A Tv. indoklása szerint is kiemeli – egyúttal megfogalmazva a szakmaközi szervezetek lényegét –, hogy „Az Európai Unió agrárpiacon rendtartásának intézményrendszerében, az ágazatok piacsabályozásában (CMO-szabályozásban) egyre fontosabb szerepet töltenek be az egyes termékpályákon szerveződő mezőgazdasági szakmaközi szervezetek. Az Európai Unió vonatkozó jogszabálya alapján az adott tagállam által, illetve az Európai Bizottság által elismert szakmaközi szervezet egy-egy termékpálya adott országban (vagy régióban) működő különböző vertikális szinten elhelyezkedő szereplőit (termelők, kereskedők, illetve feldolgozók) fogja össze, azzal az elsődleges céllal, hogy a termékek termelésének (fenntartható termelési módszerek) és forgalmazásának fejlesztését előmozdítsák, valamint elősegítsék a piac szereplői között az információáramlást, és ezzel növeljék a piac átláthatóságát.” Ez a tömör megfogalmazás választ ad a címben feltett kérdésre, hogy mi is a szakmaközi szervezetek felelőssége az EU agrárpiacon és részpiacainak működtetésében: a termelők, kereskedők és feldolgozók együttműködését oly módon kell segíteniük, hogy a piaci működés és annak elvei ne sérüljenek, ugyanakkor a hagyományos piacszervezés lehetőségein túlmenően – indokolt esetben – erőteljesen beavatkozzanak a piaci folyamatokba, jelenségekbe. E tevékenység természetesen súlyos felelősséggel jár, indokolt a Tv. azon rendelkezése, amely előírja, hogy az elismert szakmaközi szervezetnek a működésével kapcsolatban tájékoztatási kötelezettsége van a miniszter felé, amelynek évente egyszer kell eleget tennie.

A szakmaközi szervezeti rendszer kialakításának indoka eredetileg a túltermelési válságok kezelése, a piacsabályozás szükségessége volt. A szakmaközi szervezetek alapvető céljai a jelenlegi szabályok szerint tehát: az adott termékpálya – a VSZT esetében a vetőmag ágazat – vertikális szinten elhelyezkedő szereplőinek (termelők, kereskedők, illetve feldolgozók) összefogása

- a) a termékek termelésének (fenntartható termelési módszerek) és forgalmazásának fejlesztése;
- b) információáramlás elősegítése;

c) piac átláthatóságának növelése.

A vetőmag ágazat esetében értelemszerűen a piac lényegi szereplőiként kell kezelni az ágazat speciálisnak tekinthető résztvevőit: a fajtatulajdonosokat is. Az elismert szakmaközi szervezethez az ágazat bármely szereplője csatlakozhat, abban az esetben, ha ez a csatlakozás nem jár a szakmaközi szervezet számára az elismerési feltételek elvesztésével.

A szakmaközi szervezeti elismerés egyik legfontosabb előnye – egyben a

ben begyűjtött, adatbázisra alapozott belföldi vetőmag-ellátási helyzet prognosztizálása, aggregált piaci adatszolgáltatás;

- a kereskedelmi szokványok, szakmai ajánlások kidolgozása;
- segítségnyújtás a minőségi igények meghatározásában.

A szakmaközi szervezetnek a Tpt. tárgyi hatálya alól kivett intézkedése ugyanakkor

a) nem befolyásolhatja károsan a piacszervezés zavartalan működését;

szakmaközi szervezetenkénti működés előfeltétele – hogy szigorú jogszabályi feltételek betartása mellett a **szakmaközi szervezet piacszervezési tevékenysége mentesül a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpt.) gazdasági versenyt korlátozó megállapodást tiltó rendelkezései alól.** E mentesülés nem általános tehát és nem korlátlan, és csak akkor illeti meg a szakmaközi szervezetet, amikor az SCMO r.-ben meghatározott célok közül a saját alapszabályában vállalt piacszervezési vagy egyéb célok érdekében fejt ki tevékenységét. A VSZT esetében ilyen célok, például

- a termelés és a piac ismeretének és átláthatóságának növelése;
- az információs rendszer kereté-

b) nem vezethet Magyarország területén a piacok bármilyen formában történő felosztásához;

c) nem vezethet a verseny olyan torzulásához, amely nem feltétlenül szükséges a szakmaközi szervezet tevékenysége révén követett célok eléréséhez;

d) nem vonja maga után az árak rögzítését, ide nem értve a szakmaközi szervezeteknek az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában foglaltaknak megfelelő tevékenységét; és

e) nem teremthet megkülönböztetést és nem szüntetheti meg a versenyt a szóban forgó termékek jelentős részére vonatkozóan.

A piaci árak alakulása a jövőben legálisan nem tabu téma tehát, de csak és kizárólag akkor, ha a jogszabályi kereteket a VSZT a működése során és

- szakmaközi alapon hozott döntései esetében betartja.

Ide kapcsolódik, ezért említtem meg a Tv. azon rendelkezését, amely szerint mezőgazdasági termék vonatkozásában nem állapítható meg a Tpt. versenykorlátozó megállapodást tiltó rendelkezéseinek megsértése, ha e megállapodásból eredően a gazdasági verseny torzítása, korlátozása vagy megakadályozása a gazdaságilag indokolt, méltányolható jövedelem eléréséhez szükséges mértéket nem haladja meg, és e jövedelem megszerzésétől a megállapodás által érintett piac szereplője nincs elzárva, továbbá az EUMSZ-nek a verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célzó, tilos megállapodásokra vonatkozó rendelkezésének alkalmazására (EUMSZ 101. cikk) nem került sor.

Kiemelem még, a Tv. a reprezentatív szakmaközi szervezet – így a VSZT – részére biztosítja, hogy a miniszternél kezdeményezze piacszerzési intézkedése kiterjesztését olyan módon, hogy annak alkalmazása a szakmaközi szervezet tagjának nem minősülő ágazati piaci szereplő számára is kötelező legyen, a következő célok elérése érdekében:

- a) az előállításra vonatkozó és piaci jelentéstétel készítése;
- b) a közösségi vagy nemzeti szabályokban meghatározottaknál szigorúbb előállítási szabályok;
- c) a közösségi szabályoknak megfelelő szabványszerződések készítése;
- d) forgalmazási szabályok;
- e) környezetvédelmi szabályok;
- f) a termékekben rejlő lehetőségek előmozdítását és hasznosítását szolgáló intézkedések;
- g) az ökológiai gazdálkodás, valamint az eredetmegjelölések, a minőséget igazoló jelölések és a földrajzi jelzések védelmét szolgáló intézkedések;
- h) közösségi és ágazati promóciós intézkedések;
- i) a termékek értékének, különösen a közegészségügyet nem veszélyeztető új felhasználási módok által történő növelésére irányuló kutatások;
- j) a termékek minőségének javítását célzó tanulmányok;
- k) kutatás, különösen az olyan művelési módszerek területén, amelyek lehetővé teszik a növényvédő szerek és az állatgyógyászati készítmények használatának csökkentését, és biztosítják a talaj és a környezet védelmét;
- l) a minőségi minimumkövetelmények, valamint a csomagolásra és a kiszerezésre vonatkozó minimumszabályok meghatározása;

m) minősített vetőmag használata és a termékminőség ellenőrzése.

Mindez azt jelenti tehát, hogy – meghatározott időre, de legfeljebb három évre – e piacszerzési intézkedések alkalmazására és kiterjesztésére más elismert, reprezentatív szakmaközi szervezetek is jogosultak saját ágazatukban. A kiterjesztett piacszerzési intézkedés végrehajtását a mezőgazdasági igazgatási szerv (a NÉBIH) ellenőrzi, és jogsértés esetén ágazatfelügyeleti bírság kiszabására is alkalmazható.

A szakmaközi szervezet a miniszterrel megállapodást köthet egyes piacszerzési, vagy támogatások igénybevételehez kapcsolódó feladatok ellátására.

meghatározott érdek-képviselési célok körébe vonható.

A szakmaközi szervezeti működés egyik fontos eleme, hogy a termékpálya szereplőinek érdekképviselését ellátó szakmai és szakmaközi szervezetek a termékpálya vertikális működésének elősegítése érdekében – így különösen a termékek felvásárlásával, forgalmazásával, beszerzések ütemezésével, ösztönző eszközök alkalmazásával, a már megtermelt termékek piacra jutási feltételeinek, illetve piaci helyzetének romlását előidéző magatartásoktól való tartózkodással összefüggő kérdésekben – történő együttműködésükkel kapcsolatban önszabályozó megállapodást köthetnek.

A Tv. feljogosítja a szakmaközi szervezeteket arra is, hogy **kérje a piacot súlyosan zavaró magatartás vagy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat jogellenességének megállapítását, annak alkalmazásától és alkalmazásra ajánlásától való eltiltását a bíróságtól.** Ez a lehetőség ebben a formában csak viszonylag bonyolult eljárást követően adott más civil szervezeteknek.

A szakmaközi szervezet saját tagjának olyan perében meghatalmazottként eljárhat, amelynek tárgya a szervezet alapszabályában

A vázlatos áttekintés is bizonyítja, hogy a szakmaközi szervezetek az agrárpiac szervezésének nagyon fontos szereplői. Leegyszerűsítve: jogszabályi keretek között maguk a piaci szereplők szabályozhatják ágazati piacukat, természetesen az ellátás biztonsága, végső soron a piac kiszámítható, kilengésektől mentes működése, ugyanakkor a piaci verseny és a fogyasztók érdekeinek védelme érdekében. Az eszközrendszer a jövőben adott, a VSZT maga határozhatja meg a prioritásokat az ágazat fejlesztése érdekében.

Dr. Kator Zoltán

Fórum a vetőmagcsávázás európai minőségbiztosítási rendszeréről

A VSZT éppen egy évvel ezelőtt tartotta első ESTA tréningjét, melynek az volt a célja, hogy a magyarországi hibridüzemek minőségbiztosításért felelős munkatársai gyakorlati információkat szerezhessenek az ESTA audit feltételeiről. Az azóta eltelt idő alatt változott a jogszabályi háttér, illetve kissé változott maga a szabvány is. Ezért a VSZT és a tanúsítást végző SGS Hungária Kft. időszerűnek látta egy újabb konferencia megszervezését annak érdekében, hogy a hibridüzemek munkatársai naprakész információkat szerezhessenek a minősítéssel kapcsolatosan.

Május 22-én nagyszámú érdeklődő részvételével került megrendezésre a II. ESTA Fórum, ahol a vetőmagüzemek és a fajtatulajdonosok is képviseltették magukat.

Elsőként *Baloghné Kiss Ágota*, az SGS Hungária Kft. mezőgazdasági szolgáltatások és fogyasztási cikkek ellenőrzésének üzletágvezetője tartott előadást. Bemutatta az SGS cégcsoport felépítését, munkáját, ezen belül pedig kiemelte a mezőgazdasági szolgáltatások üzletágát, amely a teljes előállítási lánc számára biztosít minőségellenőrzést és tanúsítást.

Ezután *Ruthner Szabolcs*, a VSZT ügyvezetője tartott tájékoztatást a jogszabályi változásokról, az ESTA rendszer bevezetéséről, működésének háttéréről és terjedésének üteméről. Az Európai Vetőmag Szövetség (ESA) által kidolgozott minőségbiztosítási rendszer, az ESTA szabvány alapját a jól működő európai gyakorlat jelentette. Európa szerte már 32 vetőmagüzem rendelkezik ESTA minősítéssel, a legtöbb üzem kukoricára, repcére és napraforgóra szerezte meg a tanúsítványt, de néhány üzem – főként Franciaországban – már kalászos növényekre vonatkozó tanúsítással is rendelkezik. Emellett tájékoztatta a résztvevőket a neonikotinoid hatóanyagú csávázószerek korlátozására vonatkozó jelenlegi jogszabályi helyzetről.

Az általános bevezető előadások után *Erdélyi Zsolt*, az SGS Hungária Kft. auditora ismertette az ESTA szabvány változásait, illetve a tanúsítással kapcsolatos eddigi magyarországi tapasztalatokat. Az ESTA szabványt minden évben áttekinti az ESA, és a tapasztalatoknak megfelelően javítja,

frissíti. A szabvány új verziója nem tartalmaz jelentős változást, és idén július 1-jén lép hatályba. A tanúsítással kapcsolatos tapasztalatok ismertetése után a közönség sorában kérdésként merült fel, hogy ha egy vetőmagüzem vezetése úgy dönt, hogy meg kívánja szerezni az ESTA minősítést, nagyságrendileg mennyi időbe telik megszerezni azt. Erdélyi Zsolt válaszában hangsúlyozta, hogy ez esetenként változó, nagymér-

tékben függ attól, hogy a vetőmagüzemben milyen szabványok szerint dolgoznak, milyen tanúsítványokkal rendelkeznek. Fontos, hogy az auditornak csávázási időszakban kell vizsgálnia az üzemet. Az eddigi tapasztalatok alapján kb. 5-6 hónap átfutási időt tart reálisnak.

A Bács-Ág Kft. részéről *Bokor Péter* ügyvezető igazgató és *Molnár Tímea* laborvezető mutatta be a kecskeméti cé-

► get, amely Magyarországon egyedülként végez Heubach tesztet. Ahogyan a 2013. évi 4. lapszámunkban beszámoltunk róla, a Kft. Vetőmagvizsgáló Laboratóriuma a leváló portartalom Heubach pormérő berendezéssel történő mérésére az SGS által akkreditált eljárással rendelkezik, amely illeszkedik az ESTA rendszerébe. A laboratóriumban a vetőmagról leváló porfrakcióból a hatóanyag kimutatása és mennyiségének meghatározása történik.

Nemrégiben a Monsanto nagyigmándi vetőmagüzemében elő-auditot tartottak az ESTA tanúsítvány meg-

szerezéséhez szükséges felkészülés részeként. *Németh Krisztina*, a Monsanto minőségbiztosítási koordinátora az elő-audit tapasztalatairól számolt be. A tapasztalt hiányosságok javítását követően idén nyárra tervezik az ESTA auditot, tehát várhatóan még az idei évben ESTA minősítést szereznek. Az előadást követően kérdésként merült fel, hogy a vetőmagüzem dolgozói hogyan reagálnak a minősítéssel járó változásokra. Németh Krisztina elmondta, hogy a nagyigmándi üzemben az utóbbi időben nagyon sok változás történt, a dolgozók számára komoly fel-

adatot jelent a változásoknak való megfelelés, de csak idő kérdése, hogy az új gyakorlat napi rutinná váljon.

A program zárásaként *Csorba Csaba*, a Bayer Hungária Kft. vetőmag csávázásért felelős vezetője beszélt a vetéskori porkibocsátás csökkentésének lehetőségeiről. Azzal együtt, hogy vetőmagüzemben a csávázás során egyre hatékonyabb ragasztóanyagokat használnak, és a tárolás, szállítás során minimálisra csökkentik a magok rázkódását, illetve dörzsolódását, a vetés során bizonyos mennyiségű por leválik a vetőmagról, és a levegőbe jut. A por elsodródásának csökkentése érdekében a csávázott vetőmagok vetése során deflektor használata kötelező, azonban jelenleg Magyarországon még nagyon kevés helyen alkalmazzák a deflektorokat.

Arra vonatkozóan, hogy az ESTA minősítés mikor válhat előírássá, *Csorba Csaba* elmondta, várható, hogy a leporlási határértékeket EU szinten teszik kötelezővé, és az előírásnak való megfelelést az ESTA rendszer garantálja. Tehát az ágazatnak előre kell gondolkodnia, a vetőmagüzemeknek érdemes időben megszerezniük az ESTA tanúsítványt.

A rendezvényen készült fényképek és az elhangzott előadások elérhetőek a VSZT honlapján (www.vszth.hu).

NN.

Kína és a számok

Aki már járt Kínában, tapasztalhatta, hogy a léptékek európai szemmel elég nehezen felfoghatók, legyen szó akár a távolságról, akár a népességről. Nincs ez másképp akkor sem, ha az ország mezőgazdaságáról vagy éppen a vetőmagiparáról beszélünk. Nem véletlen, hogy a Nemzetközi Vetőmag Szövetség (ISF) az idén Pekingben rendezte az éves kongresszusát május 26-28. között.

Az érdeklődés az ország iránt a résztvevők számában is megmutatkozott. Több mint hatvan országból közel 1500 résztvevő, kísérő és kiállító regisztrált az eseményre. Az ISF Kongresszus a kereskedelmi partnertalálkozók mellett olyan esemény, ahol a globális vetőmagágazat legégetőbb kérdé-

sei megvitatásra kerülhetnek, és egyben lehetőséget ad arra is, hogy megértsük a különbségeket a világ egyes részei között, hogy ki milyen módon próbál megoldást találni a gazdasági és társadalmi kihívásokra.

Hazánkat továbbra is az a 3 zöld-ségvetőmagos cégből álló lelkes csapat

képviselte, akik már több éve segítenek Magyarországot rajta tartani a világ vetőmagos térképén. Ha megnézzük a hazánkban forgalmazott és előállított vetőmag értékét, jóval több cégünknek lenne helye az eseményen. A kongresszus három napja alatt lebonyolítható 40-50 találkoztól csak több hónapig

tartó folyamatos utazással lehetne teljesíteni. A megjelent hazai cégek egybehangzó véleménye alapján a személyes kapcsolatok ápolása rendkívül fontos a nemzetközi vetőmag-kereskedelemben. Sok esetben ilyenkor nem is történik konkrét üzletkötés, de megadja a lehetőséget a későbbi együttműködéshez.

Magát a konferencia szervezését egyébként ugyanaz a kínai megalomán hozzáállás jellemezte, mint az egyéb jól ismert rendezvényeiket és beruházásaikat. Számunkra mindenképpen fontos tapasztalat volt a 2017-ben esedékes budapesti kongresszus szervezésének előkészületei szempontjából.

Na de vissza Kínához és a számokhoz. Kína teljes területének alig több mint 15 százaléka mezőgazdaságilag művelhető terület, de a szántóterületek így is meghaladják a 120 millió hektárt. Az egy főre jutó mezőgazdasági terület aránya 0,092 hektár, ami a világátlag 40 százaléka. Az emelkedő életszínvonal és az alacsony produktivitás mellett a művelhető területek alacsony aránya a fő oka annak, hogy Kína a legtöbb agrártermékből jelentős importra szorul. A mezőgazdaság gazdaságban betöltött szerepe ennek ellenére igen jelentősnek mondható, hiszen a foglalkoztatottak száma meghaladja a 300 millió főt, amely a teljes lakosságnak csaknem negyede.

Az ország vetőmagiparát számokkal jellemezve elmondható, hogy jelenleg 5200 minősített vetőmagcégnek van működési engedélye az országban. Talán első hallásra ez soknak tűnhet, azonban 40 százalékkal kevesebb, mint a néhány évvel ezelőtti szám, amióta a vetőmagcégek kötelező minősítését bevezették. Ezt a lépést nagymértékben árnyalja, hogy mindösszesen 90 cég képes integrált módon működni, azaz a nemesítés, előállítás és kereskedelem tevékenységeit a cégen belül ellátni. A cégek számának csökkenése mellett megindult egy jelentős mértékű koncentráció is, hiszen a top 50 vállalat piaci részesedése tíz év alatt 10 százalékról 30 százalékra nőtt. A vetőmag-

iparhoz szervesen kapcsolódó kutatás-fejlesztés és nemesítés jelentős része azonban még a 150 egységből álló állami kutatóhálózatban történik. A kitűzött célok, illetve a nemesítéssel és a vetőmagiparral szemben támasztott elvárások meglehetősen ambiciózusak (mint általában minden Kínában). A megfelelő fajta-, és vetőmaghasználatot ösztönzendő, a kínai kormány a 4 fő területre koncentrált agrártámogatási rendszer egyik elemeként, a termelők számára támogatást nyújt a magas genetikai értékű minőségi vetőmag beszerzéséhez.

Az erőfeszítések ellenére a kínai vetőmagipar európai mércével mérve még meglehetősen fejletlen, a cégek kicsik és rosszul szervezettek. Az állami nemesítés innovációs képessége csekély, az alkalmazott módszerek és az infrastruktúra elmaradott, hiányzik az egységes szemlélet, az együttműködés és a fiatal, szakképzett munkaerő. A magán vetőmagcégek kis méretük és a K+F ráfordítások alacsony szintje miatt versenyképtelenek. A vetőmag-elő-

lekvési tervet dolgozott ki a fenti problémák orvoslása és a vetőmagipar fejlesztésének érdekében.

A saját erőforrásaik mozgósítása mellett a kínai vetőmagipar megerősödését nagymértékben segíthetné a nemzetközi együttműködés fokozása, a külföldi cégek a jelenleginél markánsabb vetőmagpiaci részvétele. Mindennek ellenére a cégalapítás a külföldiek számára Kínában nem egyszerű folyamat. Önálló leányvállalat alapítására nincsen mód, kizárólag helyi kínai céggel közösen lehet vegyesvállalatot létrehozni, és ezt is csak olyan módon, hogy a kínai cég lesz a többségi tulajdonos. Mindennek tetejében, számolni kell a meglehetősen szövevényes, és nehezen követhető jogszabályi környezettel és az időigényes adminisztrációs procedúrával. A befektetési hajlandóságra a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok érvényesíthetőségének hiánya is rossz hatással van. Nem véletlen, hogy eddig alig több mint egy tucat, főként nagy multinacionális cég alapított vegyes vállalatot Kínában. Természete-

állításra is elsősorban a szegényes szántóföldi gépesítettség és az elavult vetőmagüzemi háttér a jellemző. Meglepő, hogy ezek a kijelentések ebben az esetben nem nyugati szakértőktől, hanem a meglehetősen önkritikus kínai állami vezetőktől származnak, ezért a Kínai Mezőgazdasági Minisztérium a 2012-2020 közötti időszakra nemzeti cse-

sen ennél jóval több külföldi cég ápol kereskedelmi kapcsolatokat és termeltet vetőmagot Kínában, de ahhoz hogy valóban érdemi beruházások történjenek, áttekinthetőbb, vállalkozásbarát jogszabályi környezetre, és a szellemi tulajdonjogok lényegesen nagyobb védelmére, tiszteletére lenne szükség.

Ruthner Szabolcs

Dr. Széll Endre

(1941-2014)

Az elmúlt évtizedek kukoricatermesztési kutatásainak hazánkban egyik elismert és köztiszteletben álló egyénisége volt. Neve, tevékenysége külföldön is jól ismert. A hazai agrárkutatás jeles művelőinek (Győrffy Béla, Bocz Ernő) nyomdokán indulva a Gabonakutató Nonprofit Kft.-ben olyan kísérletezési gyakorlatot alakított ki, amely lehetővé tette, hogy a kukoricatermesztésben mindig az aktuális szakmai kérdésekre tudjon választ adni.

Dr. Széll Endre Szegeden, a legnagyobb mezőgazdasági termelészövetkezetben operatív irányítóként ismerte meg a növénytermesztés napi gyakorlatát. 10 éves termelésirányítói tapasztalattal kezdett a Gabonakutató Nonprofit Kft. jogelődjénél termesztési kísérletekkel foglalkozni. Rövid idő alatt a szakterületének kiemelkedő kutatói egyénisége lett.

Kutatói pályája kezdetén nagy kihívás volt a '70-es években, a növénytermesztési rendszerek születésekor a modern, úgynevezett ipari kukorica termesztéstechnológia kidolgozása.

Dr. Széll Endre nagy gondossággal végzett szántóföldi kísérletei (tőszám, műtrágya, gyomirtószeres szakszerű használata és fitotoxikus hatásuk) alapján készített ajánlásaival elismertséget szerzett a termesztők körében. A hibridek tőszámreakciójának pontos vizsgálata érdekében meghonosította a folyamatos tőszámsűrítési kísérletet, amit még ma is alapvető kísérleti módszerként fogadunk el.

A műtrágyahasználat szakszerűsége meghatározó elem volt a modern szemléletű kukoricatermesztésben. Műtrágyahatásokat csak tartamkísérletekben lehet megbízható pontossággal mérni, ezért az újszegedi kísérleti telepen tartamkísérlet megszervezését kezdeményezte. Ez a kísérlet az országosan nyilvántartott tartamkísérletek része volt.

A termesztési kutatások fontos tényezője a szakszerű herbicidhasználat. Nem az alapvető technológia kidolgozása állt itt a figyelem középpontjában, hanem a kockázati tényezők feltárása. A vegyszergyártó vállalatokkal kiépített kapcsolat lehetővé tette, hogy a kísérleteket a legújabb készítményekkel lehes-

sen elvégezni. A gyomirtás hatékonyságán túl az alapvető kérdés az egyes herbicidek fitotoxicitásának a megállapítása volt. A kísérleteket a Gabonakutató hibridjeivel állította be, és ezzel más cégekhez viszonyítva egyedülállóan tudtunk a saját hibridjeink vegyszerérzékenységéről is számot adni, ami egyik meghatározó eleme volt a marketing munkánknak.

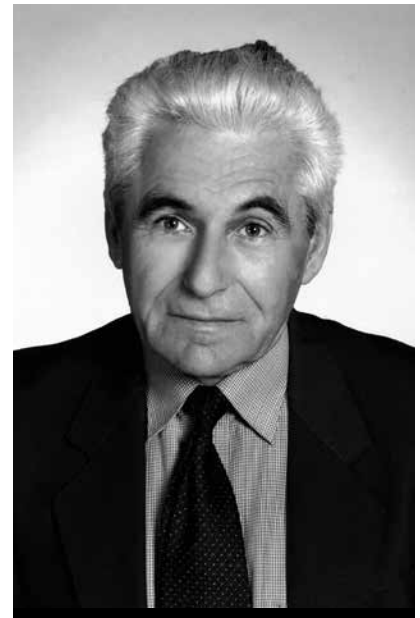
A szakemberek gyorsan felismerték az e téren való jártasságát és számos esetben kérték fel előadásra, illetve nagyon gyakran kértek telefonon is információkat.

A kukoricabogár megjelenése Magyarországon új kihívást jelentett. A kukoricabogár elleni védekezés kidolgozásában jelentős feladatokat vállalt, hogy hazai intézményekből szerveződött tudományos hálózat minél rövidebb időn belül eredményesen működő védekezési eljárásokat tudjon megfogalmazni. A szakmai együttműködést példa értékűnek tekinthetjük.

A védekezés technológiájában hazai és nemzetközi tapasztalatok összegződtek. Ma nyugodtan állíthatjuk, hogy a kukoricabogár jelenléte nem fenyegeti a kukoricatermesztést. A védekezési technológia kidolgozott. Sokak szakember kereste meg őt rendszeresen a védekezési technológiai ismeretek átvétele céljával. Szlovák, román és orosz delegációk jöttek és kérték, hogy megismerhessék a kukoricabogárral szerzett tapasztalatokat.

A kukoricatermesztési kutatásokban külön hangsúlyt fektetett az egyes hibridek agronómiai igényeinek megismerésére. Ezzel megteremtette azt, hogy a Gabonakutató Nonprofit Kft. kukorica hibridjeinek bemutatásakor minden esetben teljes körű termesztési ajánlást is tudunk adni. Tudományos munkájának hatása azonban messze túlmutat a Gabonakutató kukorica hibridjei agronómiai ajánlásának megfogalmazásán. A termesztés kérdéseiben kapott eredményei jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogy a Kárpát-medence rapszodikus időjárás feltételei mellett is kiemelkedő terméseredményeket érhetünk el.

Munkája során szoros kapcsolatot tartott fenn a kukoricatermesztési ku-

tatásokkal foglalkozó intézményekkel, valamint közvetlenül a gazdaságokkal. Élő kapcsolata lehetővé tette, hogy a termesztési kérdésekben a leglényesebb feladatokat ismerje fel, és szakszerű válaszokat tudjon adni.

A kukorica hibridek termesztési értékének megállapításában tett munkáját a nemesítők szerzői joggal honorálták. Hat elismert hibridben társnemesítő.

Tudományos munkássága nemcsak a kísérletek vitelében, eredményeinek összegzésében és közkinccsá tételében merült ki, hanem pályázatos kutatásokat végzett, hazai és határon túli partnerekkel együtt. 15 pályázati munkája közül csak a legutóbbi négyet emeljük ki:

Gazdaságilag optimális környezet-kímélő herbicid alkalmazást célzó folyamatszervezési, -irányítási és alkalmazási programok kifejlesztése. GAK 2004 138-SZEGM_04. nyilvántartási számú (Gazdaságorientált kutatások) pályázat konzorcium vezetője, 2005-2007.

Gabonanövények tápanyagellátásának tartamkísérletekre, szaktanácsadási rendszerre alapozott optimalizálása és innovációja. GAK 2005 6B_KM_05 nyilvántartási számú pályázat résztvevője és a GK Kft. részéről vezetője, 2006-2008.

Kutatói és oktatói munka végzése Zentán és körzetében a Vajdaság mezőgazdaságának fejlesztése érdekében. Támogató: Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma. KÜM-NEFE/227 pályázat konzorcium vezetője, 2006-2007.

Hírek Nyugatról

Development of sustainable farming model for the viable country life across the borders. (Fenntartható gazdálkodással az életképes vidékért) Magyarország-Szerbia IPA Határon Átvülő Együttműködési Program, HUSRB IPA CBC, konzorcium vezetője. 2010.06.01. – 2011.09.30.

Kandidátusi disszertációját 1994-ben védte meg. A tudományos műhelyekkel, egyetemekkel élő kapcsolata volt. Tiszteletbeli egyetemi docens volt a Debreceni Egyetem Agrártudományi és Műszaki Centrumában (1997) és a Szent István Egyetemen, Gödöllőn (2007). 2013-ban alma materében aranydiplomát kapott.

Rendszeresen meghívást kapott az egyetemek Államvizsga Bizottságaiba.

Munkáját az alábbi kitüntetésekkel ismerték el:

- Ujhelyi Imre Díj, 2002. 03. 15.
- Baross László Emlékérem, 2004.
- Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztje, 2011. 03. 15.

Nagyon fontosnak ítélte meg a különböző tudományos és civil szervezetekben való részvételt, közéleti tevékenységet. Tagja volt az alábbi tudományos bizottságoknak és társaságoknak:

1. Dr. Újvárosi Miklós Gyomisméleti Társaság tagja
2. Az MTA Növénytermesztési Szakbizottságának tagja
3. Az ISTRO Magyar Talajművelők Társaságának Tagja
4. Az Európai Gyomkutatók Tanácsának tagja.

A publikálás szerves része volt tevékenységének. Közleményeinek a száma 200, amely az alábbiak szerint oszlik meg: jegyzet 1 db, általa szerkesztett könyv 1 db, könyvrészlet 20 db, tudományos publikáció 70 db, ismeretterjesztő publikáció 59 db, külföldi konferenciához kapcsolódó közlemény 4 db, hazai konferenciához kapcsolódó közlemény 44 db, kandidátusi értekezés 1 db.

Nemcsak a cikk- vagy a könyvírás kötötte le figyelmét, hanem az Agrofórum és a Növénytermelés folyóirat szerkesztőbizottságának tagjaként a tudományos kiadványok megjelenítésének is tevékeny szervezője volt.

Hirtelen távozása mélyen megrendítette közvetlen és távolabbi munkatársait, barátait és ismerőseit, valamint együttműködő partnereit. Emlékét szeretettel megőrizzük szívünkben, nyugodjon békében.

**Gabonakutató
Kukorica Főosztály
munkatársai**

A mutáns kukorica vonzza a kukoricabogarakat

Egy keskeny sáv mutáns növény egy helyre csalogathatja a kukoricabogarakat, ahol védekezhetünk ellenük

Egy új mutáció következtében a kukoricánövények lombzatát jelentős mértékben károsítja, hámozgatja az amerikai kukoricabogár. A mutációról készült tanulmány bemutatja, hogy a normális kukoricánövény olyan aktív védekező rendszerrel rendelkezik, amely gátolja, hogy a kukoricabogár a levelekből táplálkozzon. A jelenség meghatározása a kukoricabogár elleni új védekezési stratégiák kidolgozásához vezethet, és teljesen új lehetőségeket nyújt ahhoz, hogy a kutatók többet tudjanak meg a kukoricánövény kukoricabogárral szembeni természetes védekezéséről.

Mivel a mutáns kukorica levelei különösen vonzóak a kukoricabogarak számára, a mutáció felhasználható lenne egy olyan védekezési stratégia elemeként, amely a kártevőket egy adott helyre csalogatja, majd ott védekeznek ellenük.

Forrás: Seed Today 2014/1.

A kukoricamoly populációinak csökkenése

Kiseb mértékű kukoricamoly fertőzöttség mellett a Bt kukorica alkalmazása talán nem szükséges

Az USA egyes területein lehet, hogy szükségtelen a genetikailag módosított, kukoricamoly ellenálló hibridek használata. Úgy tapasztalták, hogy az USA keleti részén egyértelműen csökken a

kukoricamoly populációk mérete. A kukoricamoly populációk csökkenése lehetővé teszi a termelők számára, hogy nagy termésmennyiség elérésére képes, nem Bt kukorica hibrideket termeljenek, és ezzel nagyobb profitot érjenek el. Emellett, ha kevesebb Bt kukoricát vetnek a termelők, csökken a rezisztencia kialakulásának esélye, ahogyan már több államban megtörtént a kukoricabogár esetében.

A kutatók arra biztatják a termelőket, hogy a nem Bt kukoricában a tenyésztő során kövessék nyomon a kukoricamoly kártételének mértékét. Amennyiben a kártétel alacsony szintű, és ezzel korrelálnak a rajzásmegfigyelési eredmények, a következő évben a nagyobb haszon érdekében ajánlott nagyobb területen vetni versenyképes, nem Bt kukoricát.

Forrás: Seed Today 2014/1.

Hírek Keletről

Rövidhírek Ukrajnából

Ukrajna legnagyobb termelője túltesz az EU-n és Kínán

Ukrajna legnagyobb mezőgazdasági cégének, az Ukrlandfarmingnak a főhadiszállásán mintegy 20 informatikus 24 monitoron követ nyomon minden munkafolyamatot. 19 régióban, 654 000 ha termőterületet kísérnek figyelemmel GPS-ek, illetve műholdképek segítségével, beleértve azt is, hogy éppen melyik munkagép van használatban, és mennyi üzemanyag van még benne. Emellett a cég területei úgy helyezkednek el, hogy a John Deere munkagépekből álló flotta üzemanyag-takarékosan tud közlekedni a táblák között.

Termelők, fogyasztók szemben a GMO kérdéssel

Ukrajna mezőgazdasága számára nagy kérdést jelent a GMO-mentes és GMO termékek közötti választás. Amióta jogszabály tiltja a GMO-k használatát, az ukrán mezőgazdasági vállalkozások nagy hangsúlyt fektetnek a kommunikációjukban és export marketing stratégiájukban arra, hogy termékeik GMO-mentesek. A GMO-k gyors ütemű fejlődése, amely nagyobb profitot eredményez, komoly kihívást jelent a cégek ilyen hosszú távú stratégiájával szemben.

Az idei évben nem várható, hogy betakarításkor újabb rekord születik

A zavaros politikai helyzetnek, a valutamozgásoknak és a területek elvesztésének köszönhetően az ukrán termelők az idei évben nem fognak csúcsot dönteni. Az előzetes becslések alapján ebben az évben a gabona mennyisége 54-56 millió tonna lesz, ami 12%-kal kevesebb, mint a tavalyi 63 millió tonna rekord.

Forrás: www.kyivpost.com

Indiának hibrid vetőmagra van szüksége a rizstermelés fokozásához

Az íz az egyik fő oka annak, hogy az indiai termelők nem vetik a legújabb rizshibridek vetőmagját. További fon-

tos tényező az információhiány, és hogy a fajtához nehéz hozzájutni. Indiában a rizs hektáronként kb. 3 tonnát terem. Ezzel szemben Délkelet-Ázsiában, pl. Thaiföldön, Vietnámban, Kambodzsában vagy Indonéziában a rizs termésátlaga majdnem kétszer anynyi, mint Indiában.

Az indiai termelők 20-30 évvel előtt nemesített hibridek vetőmagját használják annak ellenére, hogy az elmúlt húsz évben jobb hibridek kerültek piacra. Néhány államban a termelők különösen lemaradtak a hibridhasználat tekintetében a többi indiai államhoz képest, ezért rendkívül alacsony a termelési szint.

Az íz és a főzési tulajdonságok jelentik az új hibridek elfogadásának akadályát, de remélhetőleg az elkövetkező években javulni fog a helyzet, és az Indiában élő egymilliárd ember élelmezésbiztonsága javulni fog.

Érdekes példa az IR36 rizshibrid esete, amelyet kezdetben, az 1960-as és 1970-es években az indiai termelők elutasítottak az íze miatt, de mára rendkívül népszerű lett. Kutatók bíznak benne, hogy a jelenlegi új fajták is népszerűvé válnak majd. Sok munkára van még szükség ahhoz, hogy az új faj-

tákat elfogadják és folyamatos legyen a vetőmag-ellátás a vetési időszakban.

Forrás: economicstimes.indiatimes.com

Üzbegisztán jóváhagyta a vetőmagtartalék létrehozását

2015-ben a gyapotvetőmag várható mennyiségének közel 10%-át és a kalászos vetőmag várható mennyiségének 3%-át az Üzbegisztánban fontos mezőgazdasági növények vetőmagjának tartalékolására fordítják.

A tartalékolt gyapotvetőmagot vállalkozásoknál helyezik el (nem tovább,

mint egy év) nyers gyapotért cserébe, felhasználni pedig a mezőgazdasági miniszter hozzájárulásával lehet, pl. katasztrófa esetén.

Forrás: en.trend.az

A GMO előállítókat úgy büntethetik, mint a terroristákat

Az orosz parlament elé terjesztett jogszabálytervezet az egészséget és környezetet károsító GMO előállítást bün-

cselekménynek minősíti, és ennek megfelelő büntetéssel sújtaná. A benyújtott tervezet szerint az ártalmas, genetikailag módosított termékeket előállító vagy forgalmazó magánszemélyek vagy cégek ellen büntetőeljárás indulna. Az eljárás kiterjedne azokra a hatósági személyekre is, akik nem megfelelően végezték az ellenőrzést.

A legrosszabb esetben a büntetőeljárás azokat a cégeket is érintené, amelyek közreműködtek a nem engedélyezett GMO-k oroszországi bevezetésében. A javaslat támogatói szerint a terrorcselekmények elkövetőinek járó büntetéshez hasonló szankció jár azoknak, akik szándékosan követnek el ilyet. Az orosz büntetőtörvénykönyv szerint a terrorcselekmények elkövetői 15 év vagy akár életfogytiglani szabadságvesztéssel is büntethetők.

A kevésbé súlyos, GMO-val kapcsolatos bűncselekmények elkövetőit pénzbírsággal lehetne sújtani. A közigazgatási szabályok szerint akár 20.000 rubelt (560 USD) elérő büntetést kellene fizetniük azoknak, akik elmulasztanak bejelenteni egy környezeti szennyezést, amibe a káros GMO szennyezés is beletartozik.

Oroszország a WTO-hoz való csatlakozás miatt elviekben engedélyezte a GMO-k importját és a GMO vetőmagok vetését, azonban az orosz kormányzat fenntartásokkal kezeli a GMO kérdést. Dmitrij Medvegyev, orosz miniszterelnök áprilisban bejelentette, hogy a kormány elhalasztja a GMO növények oroszországi termesztésének engedélyezését, tekintettel arra, hogy nem áll rendelkezésre megfelelő infrastruktúrállítás háttér azok biztonságosságának vizsgálatához. A kormány ellenzi a GMO élelmiszerek importját is arra hivatkozva, hogy elegendő termőterülettel rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő mennyiségű élelmiszert és takarmányt állítsanak elő.

Azonban ha el is fogadják az új jogszabályt, a gyakorlatban nehéz lesz alkalmazni. Nehéz bizonyítani a közvetlen összefüggést a GMO-k és a környezeti, illetve egészségügyi problémák között, figyelembe véve, hogy a káros hatások, ha jelentkeznek, több év után válnak érzékelhetővé.

A tervezetet ellenzők azt is kifogásolják, hogy azoknak a jogszabályoknak a módosítására nem tettek javaslatot, amelyek a textil- és gyógyszeripart szabályozzák, ezek az iparágak ugyanis évek óta alkalmaznak GMO termékeket.

A világ gyógyszeripara sokkal szélesebb körben alkalmazza a GMO-kat,

mint az élelmiszeripar, és egyes vélemények szerint ebben az esetben kérdés, hogy kit kellene megbüntetni: azt, aki a gyógyszereket előállítja vagy azt, aki mindezt be akarja tiltani.

Forrás: rt.com

Kína visszautasította a MIR162 kukoricát

Valóban ekkora ügy a GM kukorica?

Amikor az amerikai termelők a 2011-es vetési szezonra megrendelték a Syngenta Agrisure Viptera MIR162 kukorica vetőmagját, kevesen gondolták, hogy részesei lesznek annak az

Amikor a Syngenta 2010-ben értékesíteni kezdte a Viptera MIR162-t, még várható volt, hogy a 2011-es betakarítás előtt Kína jóváhagyja a genetikai eseményt, azonban ez az engedély sohasem született meg. A Viptera MIR162 és az Agrisure Duracade importjának kínai visszautasítása jó példája annak, hogy az aszinkron jóváhagyás rendszere nem hatékony.

Mi az oka Kína hirtelen ellenállásának?

Habár Kína nem hagyta jóvá a Viptera importját, továbbra is vásárolt kukoricát az USA-tól. Az USDA jelentése szerint 2013-ban 14 millió tonnát.

Kína természetesen nem kommentálta a hirtelen változást. Külső megfi-

eseménysorozatnak, amely hatással lehet 2014-ben a Kínába irányuló amerikai kukorica exportra. Kína 2013 novemberében utasított vissza először amerikai kukoricaszállítmányokat, amelyek a Syngenta MIR162 genetikai eseményt tartalmazták. Február közepére több mint 600 ezer tonna kukoricát utasítottak vissza.

A Syngenta a 2014-es vetési szezonra forgalomba hozta az Agrisure Duracade kombinált tulajdonságokkal rendelkező hibridkukorica vetőmagját, miután megkapta az import engedélyt a legnagyobb kereskedő országoktól, kivéve Kínától. Kanada, Mexikó, Dél-Korea, Japán és a Fülöp-szigetek jóváhagyták a Viptera és a Duracade importját is.

Aszinkron import engedélyezés

A probléma az aszinkron import engedélyezés rendszeréből fakad, amelyben az országok a genetikai tulajdonságok import engedélyét egyéni menetrend szerint adják meg.

gyelők megfogalmaztak néhány lehetséges magyarázatot. Egyikük sem gondolta úgy, hogy 600 ezer tonna kukorica visszautasításának oka lehet, hogy hirtelen érzékenyekké váltak a Vipterára és a Duracadere.

Az egyik lehetséges magyarázat, hogy Kína elegendő készlettel rendelkezik, és nincs szüksége az összes gabonára, amit meg akart vásárolni.

Egy másik lehetséges magyarázat, hogy a Kereskedelmi Világszervezettel (WTO) folytatott vita során alkalmazott trükkként Kína elutasítja az USA-ból érkező kukoricát amiatt, hogy az USA dömpingellenes intézkedéseket alkalmazott a kínai termékekkel szemben. Az Egyesült Államok szintén vitában áll a Trans-Pacific Partnership (TPP) keretében együttműködő államokkal. Az idő dönti majd el, hogy a TPP és a MIR162 között van-e kapcsolat.

Forrás: Seed Today 2014/II.

**Összeállította:
NN.**

A Bayer innovatív cég

Szundy Péterrel, a Bayer CropScience vetőmag üzletágának magyarországi vezetőjével, egyben a középkelet európai régió felelősével ültünk le beszélgetni. Az interjú során megtudhattuk, hogy a vetőmag üzletágban is több éve jelenlévő cég meghatározó piaci pozícióval bír a tavaszi repce (úgynevezett canola), a rizs, illetve gyapot hibridek nemesítésében és vetőmagjaik forgalmazásában. A cég elismert márkanéve a kertész szakemberek körében a Nunhems, amely többféle zöldségnövény vetőmagjainak nemesítésével és forgalmazásával foglalkozik. Dr. Ruthner Szabolccsal, a VSZT ügyvezető igazgatójával alaposan kifaggattuk az újonnan kinevezett fiatal, ámde nagy tudással és tapasztalattal bíró szakembert.

Péter, az kevésbé ismert, hogy a Bayer a vetőmagpiacon is jelen van.

– Kétségtelen tény, ha a Bayer a köznyelvben szóba kerül, akkor először az Aspirin, ami mindenkinek eszébe jut. Akik a mezőgazdaságban dolgoznak, azok a Bayert az innovatív növényvédelmi megoldásairól is ismerik és a világ számos pontján elismert vetőmagos cég is a Bayer. Piacvezetők vagyunk olyan kultúrákban, amelyek Európában kevésbé honosak. Példaként említhetem a gyapotot, a hibrid rizst és a canola típusú (tavaszi) repcét is. Kanadában, ahol több mint 7 millió hektáron termesztik a canola típusú repcét, a Bayernek több mint 50%-os piaci része van.

Miért váltottál munkahelyet?

– Egy fejevadász cégtől kerestek meg. Ti is tudjátok, hogy a Dow Seeds csapatában jól éreztem magam, de van egy nagy különbség a két cég között. A Dow-nál a növényvédő üzletág és a vetőmag üzletág külön életet él, míg a Bayernél éppen az a vonzó, és az adja a kihívást, hogy egy nagyon profi növényvédőszeres cégnél a vetőmag ágazatnak fontos szerepet szánunk, illetve a vetőmag üzletágnak a már meglévő növényvédős struktúrában, környezetben kell szárba szökkennie.

Milyen terveitek vannak?

– A Bayer innovatív cég, irdatlan összegeket költünk a fejlesztésekre, kutatásokra, és ami nagyon fontos, profi módon alkalmazzuk a megszerzett ismereteket. Igaz ez a repcenemesítésünkre is. Az a tudásbázis, az a technikai, technológiai ismeret, ami Kanadában felhalmozódott, és megalapozta a sikert, az most az európai nemesítési programunkat támogatja. Az első eredmények már kézzelfoghatóak. Bízom benne, hogy a repce mellett a búzában is hasonló sikereket fogunk elérni. Csak Európában három nemesítő tele-

pünk már gőzerővel dolgozik az új fajtákon. A nemesítő telepek Franciaországban, Lengyelországban, Ukrajnában találhatóak, s azt mondhatom, hogy a piac legfontosabb pontjain vagyunk jelen. Ahogy a céget ismerem, nem lesz eredménytelen ez a munka sem. Az innováció egyébként termelői szemléletű, hiszen minden azért történik, hogy a termelő igényeit minél magasabb szinten elégítsük ki. A Bayer hosszabb távú tervei érdekes, izgalmas kihívást jelentenek a számomra.

Mi a pontos feladatod?

– Úgy szoktam fogalmazni, hogy én vagyok az „all in one”, vagyis minden az egyben. Gyakorlatilag a regisztrációs folyamatnak a nyomon követése, a termékfejlesztés, az értékesítés támogatása, a marketing mind hozzám tartozik. Mint régiófelelős, a környező országok piacát is építenem kell, így Horvátországban, Szlovéniában és Szerbiában is fejlesztem kell a Bayer vetőmagos jelenlétét. Hiszek abban, hogy a piac előre megy, hiszen a termelők egyre többet fektetnek a termelésbe, ezért nekik egyre kifinomultabb, megbízhatóbb és eredményesebb technológiákra van szükségük. Az igazán kifinomult termelési technológiákat pedig úgy biztosíthatjuk, ha a genetikát és a hozzáillő növényvédelmi, termesztési eljárást együtt kínáljuk.

Megtudhatjuk, hogy milyen irányban folynak nemesítési munkálatok?

– Különösen élénk az innováció a repce vetőmagok terén. Az intenzív kutatás a többi hibridnövényhez képest nem rég kezdődött, és így a legmodernebb eljárásokat alkalmazzák a repcenemesítésben. A Bayer nemesítési programjának célja a termelők, a kereskedők és a feldolgozóipar számára egyaránt fontos: maximalizálni a

Szundy Péter

hektáronkénti olajtermést. Az új generációs Bayer hibrid repcék előfutára a Puncher, amely egyesíti magában a magas termésszintre való képességet és a kimagasló olajtartalmat. 2014-es évre a Puncher mellé főlzárkózott két újabb hibridünk, a Lexer és a Safer, melyek szintén kiváló minőségű olajhozam terén is.

Milyen a cég kereskedelmi struktúrája?

– A területi képviselők a növényvédő szer mellett a vetőmagot is értékesítik. Ez jó dolog, mert nem csak a genetikát ajánljuk, hanem technológiát is, mellyel a magban rejlő potenciál kiteljesedhet. Véleményem szerint fontos, hogy a vevő egy „arc-cál” találkozzon, mert így hatékonyabb az együttműködés. Országos szinten 15 főből áll a csapat, s bízom abban, hogy a vetőmag újabb lendületet ad az értékesítés további fejlesztésének. A létszám is jelzi, hogy hatékonyan dolgozunk, ami engem is ösztönöz. A kollégáim jól képzett, elismert szakemberek, két lábbal a földön járnak, ismerik a termelők problémáit, tudják, hogy mit és hogyan lehet megcsinálni. Ha innovatív, jó termékeket sikerül a kezükbe adnom, melyet szakértőként tudnak ajánlani, értékesíteni, akkor a siker nem fog elmaradni.

R. Sz., H. Gy.

Nagy sikerrel zárult az ÖkoMagFórum

A lengyelországi Poznanban tanácskozott 170 résztvevő (22 országból) az organikus növénynevelésről és vetőmag-előállításról.

ÖkoMagFórum (EcoSeedForum) címmel európai konferenciát szerveztek az organikus növénynevelésről, vetőmag-előállításról és a biodiverzitás (fajok biológiai sokfélesége) kérdéseiről a lengyelországi Poznanban.

Minden szervezői várakozást felülmúlt az első alkalommal megrendezett konferencia, melynek 22 országból 170 regisztrált aktív résztvevője volt. A nemzetközi találkozó elsődleges célja a közép-kelet-európai bio-termesztést elősegítő növénynevelés támogatása, valamint a közép- és kelet-európai organikus vetőmag szektor kiépítése. Az ÖKO vetőmag mellett a konferencia fókuszában a biodiverzitás fenntartása, a természetett növényfajok változatosságának megőrzése állt.

„Ez a konferencia arra hivatott, hogy támogassa és szorgalmazza a független, környezetbarát növénynevelés-, és vetőmag-előállítás fejlesztését Közép- és Kelet-Európában. Hálásak vagyunk, hogy Egyetemünket választották ki a rendezvény helyszínéül” – mondta megnyitó beszédében Grzegorz Skrzypczak, a Poznani Egyetem rektora.

Bernhard Jansen, a főszervező EKOConnect (A közép- és kelet-európai organikus gazdálkodás nemzetközi központjának) elnöke kiemelte, hogy sokkal többről van szó, mint hosszútávon biztosítani a mezőgazdasági szektor vetőmag-ellátását.

Az ökológiai növénynevelés jobban őrzi a fajok biológiai sokféleségét, nemcsak egyszerűen genetikai alapanyagot biztosít a jövő generációi számára. Ezért a piaci szereplők (fogyasztó, termelő, felvásárló) együttműködésére van szükség. Az EU-ban egyenlő esélyt kell teremteni a konvencionális, illetve ökológiai úton előállított vetőmagoknak, és semmiképpen nem „különként” kezelni a biovetőmag nevelést, mondta Bernhard Jansen.

Különösen a kelet- és nyugat-európai ökológiai vetőmag nevelítők gyakorlati beszámolóit, a világhírű szentpétervári Vavilov Gene Bank bemutatkozása és a veszélyeztetett növényfajtak-

ról folytatott szekcióbeszélgetés volt érdekes a résztvevők számára.

Ez volt az első alkalom, hogy a „Változatosság szabadsága” – kampány bemutatkozott a poznani közönség előtt. Az organikus táplálkozás németországi kereskedelmi képviselője megállapította, hogy a németországi friss, és feldolgozott zöldségkereskedelemben egyre inkább teret nyernek a CMS-mentes (citoplazma hímszterilitás) eljárással és az ökológiai módszerekkel nevelített fajták.

Több mint 40 résztvevő intézmény használta ki az alkalmat, hogy bemutassa saját nevelésű termékeit és öko-termesztési eljárásait egy kísérő kiállítás keretein belül. A résztvevő cégek és intézmények tapasztalatot cserélhettek és új együttműködési megállapodásokat kötöttek egymással.

A magyarországi ökotermesztést a ZFW Hortiservice Kft. és az MTA Martonvásári Agrárkutató Központ képviselte. Megyeri Mária az intézet kutatója ökológiai gabonanevelésről tartott színvonalas előadást.

Fülei Zoltán
ZFW Hortiservice Kft.

Az ÖkoMagFórum (EcoSeedForum) fő szervezője az EcoConnect, szoros együttműködésben a Poznani Élettudományok Egyetemével, az IFOAM EU Csoport belgiumi patronálásával szervezte a rendezvényt. További partner csoportok voltak az ECO-PB (Svájc), Zukunftsstiftung Landwirtschaft (Németország), Association for Old Varieties and Breeds (Lengyelország), Kultursaat e. V. (Németország), Association Forum of Organic Agriculture named Mieczyslaw Górný (Lengyelország), Bingenheimer Saatgut AG (Németország), SAVE Foundation (Svájc), Agrolink (Bulgária), University of Göttingen (Németország), ArcheNoah (Ausztria) és Seed Guardians (Szlovénia).

Együttműködési megállapodást kötött a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara és a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és TermékTanács

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) és a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és TermékTanács (VSZT) egyetért abban, hogy a rendezett vetőmagpiaci viszonyok kialakítása, fenntartása és a legális piaci szereplők erősítése csak folyamatos együttműködéssel lehetséges, ezért vállalták, hogy közös javaslatokat fogalmazzanak meg a döntéshozók felé.

A dokumentum rögzíti: az Európai Unió 2014-2020-as költségvetési időszakában rendelkezésre álló közösségi és nemzeti források igénybevétele csak akkor lehet sikeres, ha a különböző stratégiai tervek, programok között megfelelő az összhang, az eljárások egyszerűsödnek, javul a tájékoztatás, biztosított a megfelelő szaktanácsadás, illetve más, a támogatás igénybevételét segítő kamarai szolgáltatás. Ennek érdekében vállalták, hogy minden rendelkezésükre álló eszközt és lehetőséget kihasználják, a kamarai javaslatok kialakítása előtt egymással egyeztetnek.

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara vállalta, hogy a COPA-COGECA fórumain képviselő tagállami álláspont kialakítása előtt egyeztet a VSZT-vel, illetve az üléseken elhangzottokról rendszeres tájékoztatást ad. A NAK a továbbiakban is biztosítja, hogy a VSZT képviselje Magyarországot a COPA-COGECA Vetőmag Munkacsoportjában.

A VSZT és a NAK a megállapodásban vállalta, hogy a vetőmagtermesztést, illetve a vetőmag-feldolgozást és -forgalmazást érintő, a fajtaelismerés, vetőmag-minősítés, és a területet ellátó hatósági tevékenységre, valamint a vetőmagcsávázásra és fajtaoltalomra vonatkozó valamennyi jogszabály megalkotá-

FOTÓ: GYULAI TÓTH ZOLTÁN

Takács Géza és Györffy Balázs

sára és módosítására vonatkozó javaslatról egyeztet. A felek a vetőmagipar fejlesztését célzó beruházások és támogatások, illetve a független posztregisztrációs fajtakísérleti rendszer megfelelő háttérének biztosítása ügyében is közös álláspontot alakítanak ki.

A VSZT és a NAK egyetért abban, hogy a külföldi tőkebefektetések és a hazai vállalkozások külpiazi megjelené-

sét segítő tevékenységük során operatív módon együtt kell működniük, és ennek kereteit meg kell határozniuk.

A megállapodást Györffy Balázs, a NAK elnöke és Takács Géza, a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és TermékTanács elnöke írta alá 2014. május 21-én, Budapesten.

A megállapodás teljes szövege elérhető a VSZT honlapján (www.vszth.hu).

VETŐMAG SZÖVETSÉG SZAKMAKÖZI SZERVEZET ÉS TERMÉKTANÁCS LAPJA

Elérhetőség: dr. Ruthner Szabolcs ügyvezető igazgató

1113 Bp. Ábel Jenő u. 4/b • Tel. 06-1-332-5755, Fax: 06-1-302-6507 • E-mail: vszt@vszt.hu • Honlap: www.vszth.hu

Felelős szerkesztő: Hajtun György

Szerkesztő Bizottság: Dr. Balikó Sándor /elnök/ (Bóly Zrt) • Bíró János (Syngenta Seeds)

Dr. Bóna Lajos (Magyar Növénynevelők Egyesülete) • Pavelka Árpád (ZKI) • Virágné Pintér Gabriella (Gabonakutató)

Kiadja: A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és TermékTanács

Felelős kiadó: VSZT ügyvezető igazgatója